

Uppsala
Universitets
Bibliotek

HSC-biblioteket
Språkbiblioteket

Hue

UPPSALA UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR
FINSK-UGRISKA SPRÅK
BOX 513
751 20 UPPSALA

Sålsuts Supfsafah,

Iubmela pirra ja Almatji pirra,

Maisle juokkehats, kütte wissja taaw kirjew läkkät,
ädtjo tiettet, kotte Iubmel algo ilmen lä sjiwdijetan
kaiika, mi taan ja tuon nobben ilmen kaudno, ja
kotte Iubmel lä stuorra ibmahi tjada puorit ulbmuit
warjelam ja pahas almatjit häwamat; Iubmeli
kudnen ja Ristagasaita auken lä tait paakoit
tjaallam ailes Tjaalloga milte:

Lars Lewi Laestadius,

Moulä ja Kyrkoherra Karasawunta Tjäggolwasan; Naste ålmai
Frankrika Konogasa Kudnelats Gebrewuotast; åsalats Ruota Kono-
gasa Lippewats wuta sebrest Upsalan; wuowwdnari sebrest Stock-
holman; ja Raase ålbinal sebrest Englands fadan, Edimburg.

Konogis taan mijä Ruota riikan lä, Sabmelattjai tet,
massam tesa walwer, kütte taaw kirjew lä ränta paakoi-
kum paldnam, ja tatt ålhma namma lä Öhring Hernösan-
da fadan; walla Konogis sitta rutaitis ruoptot; tanteti
kallih Sabmelattjah taaw kirjew ästet ja wissjalit läkkät.

H E N D S A N D,
Neljad nobbe läkkai peiwen Goulda manon 1844.

WILHELMUS TELLUS

Erinran till wördiga Presterska pet i Lappmarken!

Att en Biblisk Historia på Lappsta språket varit länge af behofvet påkallad, erkännes af alla, som känna, huru svårt det är för Lapparne, att föra med sig den stora Qwartupp-lagan af Bibeln, och bewara den för wätq under sina flyttningar till Norrige. Att försattaren till detta lilla arbete vågat första försöket, torde således icke ogillas; men att han uti stafningsättet något afvifvit från den vanliga Boklapp-stan, gillas icke, såsom jag förnummit af de anmärkningar, hvilka vid granskningen af manuscriptet, under sist hållna Prestmöte i Piteå, blifvit gjorde. Det är dock icke här rätta stället att ansöra de grunder, som förf. följt i afseende på stafningsättet, hvilka på sitt ställe skola redowisas, om Herren förläner tid och krafter; det är nog, om förf. nämmer, att de som känna både Tjänsta och Lappsta språken måste godkänna den stafnings och rättskrifnings method, som förf. följt. Några bland Södra Lappmarkens Presterskap torde åwen wilja göra den anmärkningen, att den dialect, som förf. följt (nemligent Jockmocks och Gessiware), icke är fullt förståelig eller begriplig för Lapparne i den Södra Lappmarken. Men förf. har gjort sig den föreställningen, att Lapparnes både språk och nation går först ut i Södra Lappmarken, hvadan alla Lappsta böcker, som häданester tryckas,

böra hafwa mera afseenbe på den Norra dialecten, hvilken i alla fall är den renaste och kommer att bibehålla sig längst. Att förf. uteslutit en hel hop barbarismer, som insmugit sig i den wanliga Boklappskan, torde icke böra läggas honom till last. Hvem finner icke, att wärsälb, stägta, ricktesfärddög-wnot, nagen, salog m. fl. äro lända af Swenskan och förkläppskade. Dessa barbarismer hafwa blifvit språket påträffade af okunnighet och vårdlöshet; ty då man i äldre tider icke wiste, huru ett ord borde uttäfftas, så drog man till med Swenska, och gaf det Swenska ordet en Lappst ändelse. Att sådane barbarismer wunink häfd, är icke något stål, hwarfore de böra bibehållas, då det finnes rent Lappsta ord att sätta i stället. Förf. hoppas, att hvor och en som arbetat sig in språkets anda, skall hålla honom räckning för sådana barbarismers uteslutande. Förskattarens önskan är, att detta lilla arbete måtte medföra den välsignelse, som dermed åsyftas. Hernösund den 15 December 1843.

Wuostas Pecke. Sjūdnjeteme pirra.

Wuostas algon sjūdnjeti Jubmel almew ja äädnamaw. Ja äädnam lej årotattes ja qwuoros, ja sjednjed lii tjegnalanann' ja Jubmela wuoiganis alatalai tjaatse pajelt.

Walla Jubmel jatti: haddos tjuowkas; ja tamild sjaddai tjuowkas. Ja Jubmel ani tjuowkasaw puorren. The riendati Jubmel tjuowkasaw sjednjetist, ja kättjoi tjuowkasaw peiwen ja sjednjetaw ijan. The nån sjaddai ited ja eekled wuostas peiwe.

Ja Jubmel takai nannotasa, ja tjuoldi tav tjaatser, mi nannotasa pajelt lei, tate tjaaftest, mi nannotasa wuolelt lei. Ja tatt sjaddai nån. Ja Jubmel kättjoi nannotasa albmén. Ja the sjaddai ited ja eekled, nobbe peiwe.

Ja jubmel jatti: tjäakanus tatt thatse, mi alme wuolen lä sierra sajtab, wai käike wuoidno. Ja tatt sjaddai nån. Ja Jubmel kättjoi käikkasaw kadden, ja tjaserwäkaw kättjoi Sän määrran. Ja Jubmel ani tav puorren.

Ja Jubmel jatti: ittusah äädnamasste raasch, urtasah ja sjaddelis muorah, kuteh muorjut adnih, ets kuttet tjärdasis. The oir' sjaddaåttin äädnama na-la raasch ja urtasah, mah siebmanit adnin etjhainiha ets kuttet tjärdasis; ja sjaddelis muorah, maita sjad-

dih muorjeh aktan siebmaukum. Ja Jubmel ani taw puorren. The sjaddai ited ja eekled kalmad peiwe.

Ja Jubmel jatti: sjaddus tjuowkas almen as-sai, ja rierwdatus peiwit ja ijait, ja tjuoldus aikit, ja jakit. Ja Jubmel takai qwoakte stuorra tjuowkasa, äutäu stuorabuw peiwen äiwgi, nobbew utsebuw ija wuollai ja naasit. Ja Jubmel pejai tait tjuowkasiit albmai, wai paitet kalkin äädnama nala. Ja Jubmel ani taw puorren. The sjaddai ited ja eekled neljad peiwe.

Ja Jubmel jatti: sakkanus tjaatsai juokkelakan elle, ja sääjalahah, mah alme wuolen alatallih. Ja Jubmel takai tait stuorra swaallasit, ja juokkelakan wuojateejit, mah tjaatse sinn' läässih, ets kutek wuo-kes milde, ja sääjalahait. Ja Jubmel ani tam puorren. Ja Jubmel siwodnjeti tait, ja jatti: sakkaniit ja lassanaddit ja teudit tjaatsew määran, ja läddeh lassanaddusah äädnamanann'. The sjaddai ited ja eekled witad peiwe.

Ja Jubmel jatti: paajanusah äädnama siste nel-jejuulkakah, juttusah, gameh, pälkatejeh ja nauideh ets kutek naales milde. Ja tatt sjaddai nâu. Ja Jubmel jatti: takob ulmuw eettjamä wuokkai, mi kalkaa äiwwen sjaddat qwooli pajel, ja juttusi pajel ja läddi pajel, ja kaikai pajel, mi äädnama nann' likka.

Ja Jubmel takai almatjaw eetjas muotokin; Jubmela käwai sän siudnjeti so. Ja Herra Jubmel takai ålbmai äädnama mäiwest, ja sisä pásói alde njunnai akt elleje hääggarv, ja the nâu sjaddai ulimits elleje hääggan. Ja Jubmel paajai lässis näkarit päättet ålbma nala, ja waaldi ertik tautew, ko ålmai lii ädhemin, ja pejai ädtjew sääjai. Ja Jubmel takai nissunaw ålbma ertik tautest, ja powti taw so äudäi. The jatti ålmai; tatt lä ädtje mo ädtjest

ja takte mo tautest; tatt kalkaa kättjotowwot teudolat-tjan, taina ko sän lä teudost waltetum. Tanteti kalkaa teudo heiter aattjes ja eednes ja ärrot aakkas paaldan; ja sää kalkapa sjaddat aktan ädtjen.

Ja Jubmel puorist siwodnjeti sunnow ja jatti: sakkaniit ja lassanaddit ja teudit äädnamarw, ja adnit wuolenedte qwoolit aapen, ja läddit alme wuolen, ja kaik etja juttusit, kuteh äädnamanann' swattjih. Ja Jubmel wardahi kaikka, mait Sän lii talkam, ja läättja, tatt lei kaikka aiwe puorre. The sjaddai ited ja eekled kütad peiwe.

The nâu ållani albme ja äädnam aktan wä-kainis. Ja Jubmel ketjid peiwen wuoignasti kai-kaist pargoistis, mait Sän lei talkam. Ja Jubmel siwodnjeti ketjid peiwer, ja pasoti taw liegastim pei-wen, taina ko Sän tann peiwen lei wuoignastam kai-kaist pargoistis.

Nöbbe pekke.

Suddo kattjama pirra.

Ja Jubmel takai tjaabba ja märretis paikew tåkko lulleli; ja tan paikke namma lei Eden. Tatt lei ko eennik hauskes kärtä, käsä Jubmel lei sjadda-tattam mäddelakan muorait, maita sjaddin muorjeh, kuteh lejin hui haabakah kättjat ja njalkakah pärät. Ja tan kärtä qwoowdelin tjuodtjoi ellema muorra, aktan puore ja paha täbdåma muorain.

Ja Herra Jubmel waaldi ulmuw, ja tåswot tåkko tan hauskes kärtä sisä ja jatti: juokkelakan muorast, mi sjadda taan kärtä sinn, ädtjoh tän muorjut pärätz walla puore ja paha täbdåma mu-

rast tän ih kalka parrat; jutte tanka peiwen, ko tän taste päräh, kalkah tän aktan äiwe jaabmet. Walla ilam aktak jelle nâu kawwel, ko kärbsmai. Tatt pääti muttin nissuna lusa ja satti: oitokos Jubmel lä jattam; tåi eppe kalka parrat kaikast muorast, mah sjaddih taan käärtä sunn? The wasteti nissun; mäi parrab' kalka tai muorai sjaddoit, mah sjaddih taan haukes käärtä sunn; walla tän muorpa pura, mi lä kasso käärtä, lä Jubmel jattam; eppe kalka tän muora muorit parrat, wai eppe jaame. The jatti kärbsmai: eppe tåi juura jaame; walla Jubmel tietta kuten peiwen tåi parrapette taste, kalkih tonno tjalmeh rappasit, ja tåi sjaddabette jääbda Jubmeliä. The ädjobette tietet, mi puorre ja paha lä! The nissuni kääthjasti muorat, ja muori, maggar huthba muorra tatt lej, ja man ujarlagah muorreh lämatas tän muoran; then lii äfska (so mielan) suottas muorra tatt, ko tatt kalkai makk mielgit lafsetite (The liikkui tatt nissun ila harbmatit tän nurerai, ikä maasham satt). Sän waaldi muorit, ja päräi; ja saalai teudosis, ja tatt ai päräi. The rapasini kääbatji tjalmeh, ja the äfska aat-saika eetjaska ritsot. Ja sái takaiq allasista lasita suojet. The kullaika Jubmela jenaw jubmamin kääta sunn, ko peiwe tuobvani, ja Adam tjeekkati eetjas muorai tuokkai aktan aakkainis Herra Jubmela thal. mi ändäst. The Herra Jubmel tjuorwi Adamaw, ja jatti: kännes tän läh? The sän wasteti: mon kulliv To jenaw käärtä sunn, ja the mon sporganiw; jutte mon läw ritsot. The jatti Jubmel: kä lä almotam tunji, atte tän läh ritsot? Ihkos tän lä parräm tate muorast, maste mon läw to piettotam? The wasteti Adam: taat nissun, kaw Tän läh wad-dam munji qruoibmen, tatt willii mo. The jatti Herra Jubmel nissuni: mannes tän läh tav talkam?

The wasteti nissun: käärbmai mo pietti, ja mon pärriw.

Ja Herra Jubmel jatti kärbsahi: ko tän tav läh talkam; karrotum lähkos tän kaikai elli pojel, kai sunn hägga ja wuoiganis lä. Tän kalkah tjäiwadbt nann' piekket, ja äädnamaw tän kalkah kasset, nân kulkew ko tän äälah. Mon kalkaw piejat wassew to ja nissuna kassai, to tjirkai ja nissuna maanai kassai. Taitak nissuna maanua kalkaa to äiwe w tsuowlit; ja tän kalkah kassetit so pakkai.

Ja nissuni jatti Sän: mon pejaw to nala ålo kierdamusaw, ko tän läh rägatam, ja suorra waiwina kalkah tän maanaitadt pjebmät; to situd kalkaa teydo wuolen ärrot; ja sän kalkaa leekket to äiwe.

Ja Adami jatti Sän: ko tän läh kuldalam aakkadt, ja parräm tatt muorast, maste mon läw to puorgom; lääkkos taal äädnam karrotum to tet. Marrähin kalkah tän hääggadt pjebmät åbbå wies-hom peiwinadt. Laipad kalkah tän parrat arodiad piwasina, tasa ko tän wast äädnamin sjaddah, käste tän läh waldetum; jutte äädnamin tän läh päättam, ja äädnamin tän wast kalkah sjaddat.

Ja äbmamis Adam kalkali kalsit kietas, ja parrat ellema muorast, ja ellet ekewen aikai; the waaldi Herra Jubmel, ja tälwoi so ulkos Paradisa siste, ja pejat so targat ädnama nala. Ja Jubmel takai sunnoi pikastit naakkest, ja karvotti sunnow. Ja Adam kätjoi aakkas Evan, taina ko sän lä kaikai al-mathi edne.